

एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेखालील
राज्यातील आदिवासी प्रकल्पांतील अंगणवाडी
केंद्रासाठी रोटो मोल्डींग खेळणी संच (किड्स क्रेडल,
टॉसिट विथ बॉल, स्लाईड अँड ग्लाइड व प्लेबोट)
खरेदी करण्यासाठी निधी उपलब्ध करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय, क्र.मबावि-२००९/प्र.क्र.६२/का.८
मंत्रालय, मुंबई-३२,
दिनांक : ३१ मार्च, २००९.

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र.बीयुडी-२००८/प्र.क्र.१०/का.७, दि.१९ एप्रिल, २००८.
- २) महिला व बाल विकास विभाग यांची नस्ती क्र.एबावि-२००८/प्र.क्र.२१७/का.६ अन्वये प्राप्त प्रस्ताव दि.२१.३.२००९.
- ३) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नयी मुंबई यांचे पत्र क्र.एबाविसेयो/का-६/४१४१/२००८, दि.१९.११.२००८.

प्रस्तावना :- बालकांचा ६ वर्षापर्यंतचा कालखंड अत्यंत महत्वाचा असतो. या कालावधीमध्ये बालकांच्या स्नायुंची व मेंदुची वाढ होत असते. त्यामुळे बालकांच्या शोध प्रवृत्तीला वाव मिळण्यासाठी व त्यांना त्यांच्या क्षमतेची जाणीव होण्यासाठी तसेच त्यांच्या समोवतीच्या जगातील ज्ञान मिळण्यासाठी आणि विविध कौशल्य विकसीत होण्यासाठी त्यांना संधी मिळणे आवश्यक आहे. यासाठी विविध माध्यमांच्या रुपाने संधी उपलब्ध करून देणे गरजेचे आहे. विविध प्रकारचे शैक्षणिक व खेळसाहित्य उपलब्ध करून दिल्याने बालकांची बुद्धी चौकस बनते. मुले चपळ बनतात व त्यांच्या सुप्त गुणांना चालना मिळते. अंगणवाडीतील मुलांना जेवढ्या प्रमाणात गटात खेळण्याची संधी मिळेल, तेवढी त्यांच्या सुप्त गुणांना चालना मिळेल व यामुळे मुलांना अंगणवाडीत येऊन शिक्षण घेण्याची आवड निर्माण होईल, अशी बालके पुढे प्राथमिक शाळेत चांगल्याप्रकारे रुळण्यास मदत होईल यामुळे शाळा गळतीचे प्रमाण कमी होईल. त्यामुळे मुलांना जास्तीत जास्त प्रमाणात खेळ साहित्य पुरविणे आवश्यक आहे. ही बाब लक्षात घेऊन आदिवासी भागातील १४६३३ अंगणवाडी केंद्रांना रोटो मोल्डींग (किड्स क्रेडल, टॉसिट विथ बॉल, स्लाईड अँड ग्लाइड व प्लेबोट) खेळणी उपलब्ध करून देण्यासाठी रु.११,११,०८,३६९/- इतक्या खर्चाचा प्रस्ताव महिला व बाल विकास विभागाकडून प्राप्त झाला आहे. निधीच्या उपलब्धतेनुसार सदर निधी आदिवासी उपयोजनेतून उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :- राज्यातील आदिवासी प्रकल्पांतील अंगणवाडी केंद्रासाठी रोटो मोल्डींग खेळणी संच (किड्स क्रेडल, टॉसिट विथ बॉल, स्लाईड अँड ग्लाइड व प्लेबोट) खरेदी करण्यासाठी आदिवासी उपयोजनेतर्गत सन २००८-०९ या आर्थिक वर्षात रु.२७३.०० लाख

(अक्षरी रुपये दोन कोटी व्याहत्तर लाख फक्त) एवढा निधी आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांना उपलब्ध करून देण्यास खालील अटीच्या अधीन राहून शासन मंजूरी देत आहे.

२. खेळणी संच खरेदी करताना खालील अटी विचारात घेण्यात याव्यात :-

- i) खेळणी संचाची खरेदी सध्या प्रचलित असलेल्या शासन मान्य दराने विहित कार्यपद्धतीने करावी.
- ii) बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांनी खेळणी संच पुरवठ्यासंदर्भात खात्री करून त्याबाबतचा अहवाल आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांना सादर करावा. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांनी एकत्रित अहवाल आदिवासी विकास विभागास व महिला व बाल विकास विभागास सादर करावा.
- iii) या आदेशाद्वारे दिलेल्या निधीतून खरेदी करावयाच्या खेळणी संचाची खालील मुद्यांवर सविस्तर माहिती दि. ३०.६.२००९ पर्यंत आदिवासी विकास विभागास सादर करावी.

अ. खेळणी संच खरेदी करण्याचा दिनांक

- ब. एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प निहाय वाटप दिनांक
- क. अंगणवाड्यांना प्राप्त दिनांक (अंगणवाडी निहाय, प्रकल्प निहाय)
- ड. राज्यस्तरावर, एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प स्तरावर व अंगणवाडी स्तरावर प्राप्त पुरवठ्याचा साठा नोंदवहीत नोंदी घेतल्या असल्यास त्याचा दिनांक निहाय तपशील.

iv) खरेदी वाटप (पुरवठा) व विनियोगामध्ये काही अनियमितता झाल्यास त्याची संपूर्ण जबाबदारी महिला व बाल कल्याण विभागाची राहिल, या अटीच्या अधीन राहून या शासन निर्णयास मंजूरी देण्यात येते.

३. यावरील खर्च "मागणी क्र. टी-५, मुख्य लेखाशीर्ष २२३६-पोषण आहार- पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना-०२-पोषण-अन्न व पेये वितरण-७९६-जनजाती क्षेत्र उपयोजना(०९) जनजाती क्षेत्र उपयोजनांतर्गत योजना-राज्य योजनांतर्गत योजना-(०९) (०९) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम १९६९ च्या कलम १२३ व २६१ अन्वये जिल्हा परिषदांना सहाय्यक अनुदाने (२२३६ ०२९७) ३१ सहाय्यक अनुदाने" या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा. सन २००८-०९ या वर्षाच्या मंजूर अनुदानातून आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा, रायगड भवन, नवी मुंबई यांना रोखीने अदा करण्यासाठी मुक्त करण्यात येत आहे.

४. सार्वजनिक मिनीय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २००९०३३९२२०२४५००९ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(गी. मो. चांदे)
कार्यासन अधिकारी

प्रति,

सचिव, महिला व बालविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

महासंचालक, राजमाता जिजाऊ माता-बाल आरोग्य व पोषण मिशन, औरंगाबाद

आयुक्त, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना, कोकण भवन, नवी मुंबई/ पुणे

संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक

सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/नागपूर/अमरावती.

जिल्हाधिकारी, अमरावती, नाशिक, गडचिरोली, नंदूरबार, ठाणे

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. अमरावती, नाशिक, गडचिरोली, नंदूरबार, ठाणे

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

महालेखापाल, (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर.

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

सहाय्यक कोषागार अधिकारी, कोकण भवन, नवी मुंबई.

मा. मंत्री, महिला व बालविकास यांचे खाजगी सचिव

मा. मंत्री, आदिवासी विकास यांचे खाजगी सचिव

वित्त विभाग (अर्थ-१७), मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी, महिला बालविकास विभाग (का.५), मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग (का.७), मंत्रालय, मुंबई

निवड नस्ती (का.८)